

fondswezen zich gaandeweg over de geheele praktijk uitbreidt en de artsen daarbij voortdurend onder toezicht staan van ambtenaren en hun rapporten en niets dan rapporten moeten leveren. *De uitoefening der geneeskunst zal gaandeweg mtnder belangrijk worden d'm officiele mededeelingen en oruers uit het hoofkwartier.* Het wordt een legerstelsel, en daarvan hebben wij, zegt de schrijver, voldoende bittere ervaring. Maar het publiek moet zelf ertegen opkomen; het publiek „moet betalen voor de vernietiging van zijn geneeskundige hulp”.

Dat dit geen overdrijving is, blijkt uit het voorschrift, aan de ziekenfondsdokters gegeven, „om aan de geneeskundige ambtenaren of de door hen daartoe aangewezen personen inzage te verschaffen op alle redelijke tijden van alle aanteekeningen, door hen omtrent de ziekenfondspatiënten gemaakt, en den ambtenaren alle gewenschte inlichtingen omtrent hun patiënten te verschaffen. Die aanteekeningen moeten in een bepaalden vorm zijn opgesteld en voorzien van den naam, adres, leeftijd en beroep van den patiënt en den naam van den dokter en alle bijzonderheden omtrent de ziekte. Hier wordt het beroepsgeheim te grabbel gegooid en de dokter gedwongen een deel van den tijd, dien hij aan den zieke moet besteden, te vermorsen aan kantoorwerk. „Kantoorheeren”, al zijn zij vroeger zelf dokter geweest, kunnen nooit begrijpen, dat anderen iets anders belangrijker vinden dan het schrijfwerk, dat hij hun opdraagt. Maar het is een nare ziekte, de ambtenaarsziekte. Ea zij onttrekt een aantal bekwame menschen aan het werk, waarvoor het land hen zoo best kon gebruiken.

HET RECHT OM TE STERVEN. — In *La Vie Médicale* wordt de vraag behandeld, of de geneeskundigen het recht hebben, om, indien hun dat door de overheid wordt opgedragen, aan een „honger-staker” insputingen van glucose toe te dienen, hetgeen bij wijlen den burgemeester van Cork schijnt te zijn geschied. Door dr. E. CAHEN en dr. A. WEYL wordt de vraag uitgebreid tot die, of de overheid het recht heeft, den gevangene, die wil sterven, te dwingen tot leven, en dan komt in de tweede plaats de vraag van de verantwoordelijkheid van den arts.

Het schijnt ons toe, dat de overheid moet trachten, een gevange in het leven te houden. Niemand zal eraan twifelen, dat zij verplicht is, te zorgen, dat een gevangene geen revolver of cyaankalium in zijn zak houdt. Het lijkt een sport-achtig denkbeeld, te wenschen, dat de staat dengeen, die een langzamen zelfmoord wil plegen, „fair-play” moet laten bij zijn ongetwijfeld heldhaftig voornemen. Maar de arts, belast met de zorg voor het leven van de gevangenen, moet alles doen, wat dit leven kan in stand houden. Hoe nu, als de hongerstaking in 5 weken van nature zou zijn afge-loopen, en 6 weken na het begin zou een vrede tot stand gekomen, gelijk nu toch in het verschiet schijnt te zijn? Dan zou de dokter spijt ervan hebben gehad, dat hij het leven niet nog 2 weken had gerekt! „Want voor dengene, die gezelschap heeft aan alle levenden, is er hoop, een levenden hond is het beter dan een dooden leeuw”, zegt de Prediker.

PINKHOF.

INGEZONDEN.

DE CENSUUR ALS TAALZUIVERING.

I.

KORTEWEG kent uit zijn onmiddellijke omgeving artsen, die door de taalcensuur weerhouden worden in dit *Tijdschrift* te schrijven. Ook mij zijn gevallen hiervan bekend. Ik had eerst niet over deze kwestie willen schrijven, omdat zij zoo volslagen onbelangrijk is. Het *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde* neem ik, om een goed geneeskundig stuk te lezen, de *Nieuwe Gids*, wanneer ik van goed proza wensch te genieten. Niet lang geleden zat ik met één der leden van de redactie in den trein; het gesprek kwam op het vloeiend spreken van vreemde talen. Ik beweerde, dat, hoewel de Nederlander den naam heeft goed vreemde talen te spreken, dit in het

algemeen toch tegenvalt en dat velen, wanneer zij Fransch of Engelsch spreken er een „style nègre” op nahouden. „Nu ja”, zei mijn overbuurman, „maar wat hindert dat, de taal is hulpmiddel en geen doel” en toen ik daarop vroeg: „Maar waarom wordt er dan zooveel tijd bij het *Tijdschrift* besteed aan een hulpmiddel”, kreeg ik ten antwoord: „Ja, maar onze eigen taal is toch nog iets anders”. Dit nu zie ik niet in. Geneeskunde is internationaal, de hulpmiddelen (instrumenten, laboratorien) mogen in verschillende landen een zeker „local colour” hebben, in groote trekken zijn zij als gemeengoed van alle artsen te beschouwen; waarom zullen wij onze internationale termen niet behouden? In het *Medizinisch Studentenblatt*, toegevoegd aan de *Deutsche Mediz. Wochenschrift* n°. 46 van dit jaar schrijft een student PHILIPP in geheel denzelfden zin en toont m. i. daarmede een juister inzicht in de kwestie te hebben dan een aantal oudere artsen. Ik zou zelfs nog meer verlangen. Evenals sommige Scandinavische tijdschriften zou ik onze schrijvers willen vrij laten een samenvatting van hun werk in het Fransch, Duitsch of Engelsch onder hun publicaties in ons *Tijdschrift* te laten drukken. Wat nu de censuur zelf aangaat: Voorop staat mijn diepe eerbied voor de ontzaglijke werkkraft van MUNTENDAM; het gebeurt herhaaldelijk, dat ik van een verbetering in een artikel of referaat moet zeggen: „Ja, zoo is het beter”, maar toch ook niet zelden, dat ik denk: „Maar het sop is nu toch de kool niet waard”.

Eén voorbeeld: Het liefelijke dier, dat wij allen als „cavia” kenden, was gedurende eenigen tijd der redactie onbekend. Wilde iemand de cavia door een achterdeurtje in het *Tijdschrift* halen, dan werd er een „marmot” van gemaakt, wat niet hetzelfde is. Ten slotte echter is men er toe gekomen de cavia weer toegang tot het *Tijdschrift* te verleen. Indien men mij nu vraagt, waarom ik nooit tegen de vervorming van een cavia in een marmot heb geprotesteerd, dan is dit, omdat ik de heele taalzuiverderij als een onschuldige „Spieleret” beschouw. Maar niet alle collegae denken zoo en ik weet, dat sommige collegae liever geen opneming voor hun stukken vragen dan van „teelbalschuil” of „druiperbol” (gonococcus) te spreken. En ook ik vrees met KORTEWEG, dat dit niet in het voordeel van het *Tijdschrift* zal zijn, iets wat ik zeer diep zou betreuren.

Wij staan aan den rand van het Poolsche moeras. Ook wij zullen moeten aanvangen met een vocabulaire te geven, waarin bijv. staat, dat karteldarm (wat vrijwel niemand kent) hetzelfde is als het ons allen bekende colon. Op die manier wordt de taal een hulpmiddel om onduidelijk te zijn. Nog één voorbeeld: De Poolsche vertaalrazernij is thans zóó hevig, dat gonorrhoe tegenwoordig „kila” wordt genoemd. Nu is „kila” het volkswoord voor gonorrhoe, voor syphilis en voor ulcus molle. Daardoor worden, zooals een Poolsch arts mij verzekerde, de Poolsche publicaties over deze onderwerpen zelfs voor den Pool onbegrijpelijk, tenzij men tijdens het lezen uit den zin der woorden de beteekenis kan opmaken. „Tout comme chez nous”, wanneer ook bij ons de „karteldarm” of de „druiperbol” of het „teringstaafje” hun intocht zullen doen.

Tenslotte twee opmerkingen. Indertijd waarschuwde ik, dat wij, artsen, niet op philologisch gebied moeten kwakzalveren. Prof. VAN RIJNBERK deelde toen mede, dat er natuurlijk een philoloog in de taalkundige commissie zitting had. Dit maakt de zaak m. i. eer erger dan beter, want nu is het door een deskundige gedekte kwakzalverij. Ik vraag mij af, of prof. VAN RIJNBERK zitting zou willen nemen in een commissie van juristen ter beoefening van het piskijken. Ik denk, dat hij hartgrondig er voor zou passen.

Nog één woord over de artikelen van prof. KLUYVER. Ik heb altijd betreurd, dat hieraan zooveel duur papier verspild is. Waarschijnlijk zijn deze artikelen voortreffelijk geweest. Ik ben hierin onbevoegd. Dat prof. KLUYVER een studie maakt van de geneeskundige taal vind ik belangwekkend. Die studie hoort echter in een taalkundig tijdschrift thuis. Indien prof. KLUYVER morgen de taal der Zoeloe's bestudeert, schrijft hij zijn resultaten niet in een Zoeloesch tijdschrift maar in een philologisch vakblad. Welnu, de mij bekende artsen zijn op het gebied der taal Zoeloe's, die tevreden zijn met hun taaltje. Velen zelfs weigeren om er iets aan te veranderen; nog meer (en

hierbij behoort ik) kan de heele kwestie niets schelen. Slechts een kleine minderheid loopt voor de taalkwestie warm.

Het doel van dit schrijven is dan ook niet de taalkwestie aan te roeren, maar met KORTEWEG de redactie te waarschuwen voor de gevolgen van een taalcensuur, die vele artsen zich niet willen laten welgevalen.

's Gravenhage, 5 December 1920.

J. KOOPMAN.

Een nieuwe legende is inderdaad bezig zich te vormen en wel omtrent de taalzuivering, waarbij zich dan aansluit de legende, dat ik op dat punt krankzinnig ben, lijdende aan een manie. Laat ik even mogen zeggen, dat de voorbeelden door KOOPMAN in bovenstaand stuk volmaakt onjuist zijn gekozen. Nog nooit heb ik „cavia” veranderd in „marmot”, daar ik zeer goed weet, dat dit geenszins hetzelfde is; „cavia” heb ik steeds veranderd in „Guineesch biggetje”. Als er wel eens „marmot” gestaan heeft, is dat woord door den schrijver zelf gebruikt en heb ik het laten staan. Evenmin heb ik ooit het woord „arteldarm” in de plaats van „colon” gebruikt, wel eens het woord „dikken darm”, dat aan iedereen bekend is, al geven dan ook de meeste Nederlandsche artsen de voorkeur aan het woord „dikdarm”. De woorden „teelbal-schuil”, „druiperbol” en „teringstaafje” zijn in ons *Tijdschrift* nooit gebruikt en behoeven derhalve voor geen enkele collega een reden te zijn hun geesteskinderen niet aan het *Tijdschrift* aan te bieden. Dergelijke overdrijvingen doen ernstige schade aan de waarde van het betoog onzer tegenstanders. Dat KOOPMAN mij voor lichtelijk krankzinnig houdt, blijkt o. a. uit zijn vergelijking van mijn werk met de „Poolsche vertaalrazernij”. Ik kan hem verzekeren, dat het nimmer in mijn brein zal opkomen, dat Poolsche voorbeeld na te volgen; indien wij één woord bezaten voor de drie venerische ziekten samen, ik zou het nooit gebruiken en daardoor verwarring stichten. Ik tart KOOPMAN en KORTEWEG en hun medestanders voorbeelden te noemen, dat ik ooit door mijn „manie” onduidelijkheid in ons *Tijdschrift* heb gebracht. Integendeel mijn bedoeling is steeds geweest de ons aangeboden stukken in een behoorlijker meer algemeen verstaanbaren vorm te brengen, dan waarin zij ons aangeboden worden. En ik kan hier de verzekering afleggen, dat dit vaak zeer noodzakelijk is. Zeer dikwijls, helaas, laat de vorm, waarin artikelen worden ingezonden, alles te wenschen over; werden deze stukken gedrukt, zooals zij ontvangen worden, dan zou het *Tijdschrift* spoedig onleesbaar zijn, en ik ben overtuigd, dat zij, die thans tegen onze taalzuivering hun stem verheffen, de eersten zouden zijn om dan onze redactie te waarschuwen, dat op dien weg niet kan worden voortgegaan. Wie daarvan eens een klein denkbeeld wil hebben, leze het stukje van prof. KOUWER nog eens na over de taal onzer studenten in n°. 5, II, bldz. 431 van den loopenden jaargang; zooals daar de studenten in de geneeskunde schrijven, zoo schrijven ook nog vele artsen. Dat dit niet in ons *Tijdschrift* aan het licht komt, is het werk onzer redactie. Het zou mij een massa werk besparen, als ik alles onveranderd naar de drukkerij zond en maar liet drukken, zooals het is ingezonden.

In n°. 21 heeft KORTEWEG het beeld gebruikt van den logé, die in zijn huisjasje verschijnt; ik zou daartegenover willen plaatsen, dat toch zeker geen gastheer genoegzaam ermee zou nemen, als zijn gasten in hun ondergoed of naakt aan tafel verschenen; zelfs de meest gastvrije gastheer zou daarop toch aanmerking maken, meen ik.

Ten slotte nog dit. Dat velen zich inderdaad door de taalzuivering laten weerhouden hun geschriften aan ons *Tijdschrift* aan te bieden, kan onze redactie moeilijk gelooven, gezien het feit, dat nog steeds de hoeveelheid copy blijft toenemen, ons *Tijdschrift* nog steeds in omvang vooruitgaat. Maar als er zijn, die iets belangrijks hebben mede te deelen, hetzij wetenschappelijk hetzij praktisch, en die zich door die „manie” van mij hebben laten weerhouden, laten zij dan eens de proef er mede nemen, of inderdaad die legende omtrent de taalzuivering waarheid bevat. Men bedenke overigens wel, dat als regel de door de redactie aangebrachte wijzigingen, voorzover zij niet

betrekking hebben op bepaalde taal- of stijffouten, slechts het karakter dragen van een voorstel aan den schrijver, zoodat deze gerechtigd is de verandering weer ongedaan te maken, als hem dat na overweging gewenscht voorkomt.

P. MUNTENDAM.

II.

Aangezien het streven der redactie om de, in ons *Tijdschrift* verschijnende, mededeelingen, in zoo zuiver mogelijk Nederlandsch te doen verschijnen blijkens het betoog van KORTEWEG, zoo weinig waardeering ondervindt, gevoel ik mij gedrongen, nu dit van uw lezerskring uit nog niet geschiedde, een andere meening te verkondigen. Het is wel deze, dat ik uw taalzuiverende bemoeiingen steeds zeer op prijs heb gesteld. Als schrijver, voor het inzicht, dat gij mij verschafte in mijn taalkundige tekortkomingen, en als lezer, voor het feit, dat gij vele verhandelingen leesbaar gemaakt hebt, wier taal een bron van ergernis geweest zou zijn voor degenen, die taalgevoel geen overbodige weelde achten. Dat er ook zulken zijn, onder uw lezers, moge u in uw streven steunen en onwillige schrijvers er toe aansporen, uw verbeteringen wat gretiger te aanvaarden.

Degenen, die, te midden van een drukken werkkring, naar de pen grijpen, kunnen, dankt mij, zonder aan hun eigenwaarde te kort te doen, de wenken van het, op taalkundig gebied, meer ervaren blauwe potlood, aanvaarden. Waar dit wel hun taal- en schrijffouten mag verbeteren, is het toch niet te veel gevegd, zich voor verder gaande taalinzichten, toegankelijker te toonen.

Ik kan mij dan ook niet voorstellen, dat een mededeeling van belang, ongeschreven zal blijven, uit vrees voor, of door geschil over, eenige juiste taalkundige terechtwijzingen.

Rotterdam, 6 December 1920.

A. K. J. DE HAAS.

DE BETALING DER SPECIALISTEN.

Ik vrees, dat de toelichting van DE HAAS in n°. 22 mijn bedoeling niet duidelijker maakt. Dat er geen eenstemmigheid heerscht over het te verkiezen stelsel van honoreering, is mij ter dege bekend. En in mijn ingezonden stukje heb ik ook niet getracht propaganda vóór of tegen de honoreering per verrichting als zoodanig te maken.

Maar ik houd vol, dat nòch op de algemeene vergadering der S. O. nòch elders een stelsel verdedigd is van honoreering per verrichting *met een limiet voor het geheele daarvoor uit te trekken bedrag*. En acht DE HAAS het wantrouwen tegen deze beperkende toevoeging misplaatst? Daarop geeft hij, ondanks zijn pleidooi voor de betaling per verrichting, geen antwoord.

Arnhem, 29 November 1920.

J. G. SCHNITZLER.

VOOR DE PRAKTIJK.

I.

De zoogenaamde „kleine chirurgie” behoorde, zoowel vóór de specialiseering als thans nog, tot het gebied van den internist, zoodat deze tal van malen in de gelegenheid is, o.a. furunkels en karbunkels te behandelen op de meest verschillende plaatsen van het lichaam.

In tegenstelling nu met hetgeen prof. LANZ in zijn stukje „Voor de praktijk” in het jongste nummer van het *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde* als zijn meening mededeelt, is mijn ervaring gedurende een reeks van praktijkjaren, dat de *ten spoedigste* uitgevoerde insnijding van den furunkel, *waar ook gezeteld*, van het allergrootste nut is, op voorwaarde, dat deze *zòó ruim en zòó d.v.p.* worde gedaan, dat met het snijdende instrument *geen weerstand meer wordt gevoeld*. Ik gebruik daarvoor steeds een dubbelsnijdende lans, gelijkende op een vaccinaald.